

Till: Kyrkoråden i Nylöse pastorat, Backa pastorat, Carl Johans pastorat, Västra Frölunda pastorat, Örgryte pastorat, Domkyrkopastorat, Lundby församling, Torslanda-Björlanda församling och Askims församling
samt
Kyrkoherdar i ovan nämnda nio kyrkliga enheter

Kopia till: Biskop Susanne Rappmann
Stiftsdirektor Jonas Ransgård
Enhetschef Cecilia Nyholm
Stiftsjurist Göran Broås
Ärkebiskop Martin Modéus

Brevet kommer att göras tillgänglig för media bl.a. på <https://www.kirkonnoyrat.com/>

ÖPPET BREV: DISKRIMINERING AV DEN NATIONELLA MINORITETEN SVERIGEFINNAR I GÖTEBORG

Inledning

Vi vänder oss till er angående den brist på rättfärdighet och kristen omsorg om de minsta som råder gentemot den finsktalande nationella minoriteten i de kyrkliga enheter ni ansvarar för.

Sverigefinnar har i olika konstellationer under 2022–2023 skickat ett antal brev till er alla för att protestera mot nedläggningen av den finskspråkiga församlingsverksamheten som finansierades av era kyrkliga enheter gemensamt t.o.m. årsskiftet 2022/2023. Minoritetens röst har inte hörtsammats.

Vår nationella minoritets egenspråkiga trosliv och kristna gemenskap i Göteborg har krossats.

Äldre och sjuka har hamnat i isolation. Några är i troskris. Ytterligare några undrar om de finsktalande anses ha lägre människovärde i Göteborg precis som det var i Tornedalen på 1800-talet då man inte fick tala finska. Utträden är på gång.

I denna skrivelse vill vi uppmärksamma er om att ni bryter mot:

- Kyrkoordningen (KO)
- Minoritetslagen (lagen 2009:724)
- Barnkonventionen (lagen 2018:1197)

Vi har redan kontaktat Domkapitlet i Göteborgs stift men enligt stiftsjurist Göran Broås ska vi hänvisa till exakta beslutsparagrafer och agera inom tre veckor. Som "vanliga människor" som representerar en minoritet som inte har någon makt har vi inte möjlighet att aktivt följa nio olika beslutsprocesser.

Vår förhoppning är att ni tar vår beskrivning av eländet seriöst och agerar därefter så att vi inte behöver vända oss till Europadomstolen för mänskliga rättigheter och andra rättsliga instanser. Lutherska Världsförbundet borde också få en redovisning. Kyrkan är viktig för finsktalande och vi tänker inte ge upp och svika de långtande och de svaga. "Kaveria ei jätetä!" (Finska soldaters princip i andra världskriget: "Man överger inte en kamrat!")

Lägesbeskrivning

Den gemensamma finskspråkiga verksamheten fungerade i 70 år precis som en församling med gudstjänst, diakoni, undervisning och mission. Den kallades stolt och vackert för "Finska församlingen i Göteborg" av stadens största kyrkotillhörande minoritet. Verksamheten blomstrade. Det fanns ett arbetslag på sex (6) medarbetare: två prästtjänster, en musikertjänst, två diakonitjänster, en vaktmästare/informationsassistent.

Fr.o.m. årsskiftet 2022/2023 finns inte arbetslaget kvar. Alla sex tjänsterna försvann över en natt.

All grundläggande finsk församlingsverksamhet drogs in, dvs.:

- Minoritetsgemensamma gudstjänster (på 100 % finska) varje sön- och helgdag; kyrkliga handlingar (vi har hört att det var tidigare begravningar ofta).
- Bibelundervisning: grundkurser, fortsättningskurser, föredrag.
- Hembesök, diakoni, samtalsstöd, leva vidare-grupper, besökstjänst.
- Finsk andlig musikverksamhet, barn- och familjeaktiviteter.
- Aktuell professionell tvåspråkig kommunikation (webbsida, Facebook, Instagram osv.).

Istället har en finsktalande präst anställts av Backa pastorat (en pensionär på deltid?). Inte ens där erbjuds normala (= 100 % egenspråkiga) gudstjänster, inte heller någon bibelundervisning på finska, eller kyrkliga handlingar. Och han existerar antagligen bara för Backa-bor. Vi drar den slutsatsen eftersom övriga åtta kyrkliga enheterna inte berättar om honom i sin kommunikation. Vi vet att sverigefinnar ringer ideligen runt och letar efter präster för begravningar. Det är sorgligt och ovärdigt.

Nylöse pastorat anordnar två (2) "tvåspråkiga" gudstjänster per termin. Språkblandningar är svåra att följa. Att det erbjuds som det enda utbudet för finsktalande är beklagligt.

Det enda positiva är att Carl Johans pastorat har nu på hösten börjat med 100 % finska gudstjänster, dock bara ibland. Exempelvis har finska gudstjänster inte anordnats på följande viktiga tillfällen: tacksägelsedagen, traditionell minnesgudstjänst vid allhelgona, första advent. Carl Johan fortsätter också med finsk musiklekskola varannan lördag med hjälp av en timanställd.

Antal sverigefinnar i Göteborgs pastorat och församlingar (källa: SCB 2020):

1. Nylöse pastorat	4 829
2. Lundby församling	4 683
3. Carl Johans pastorat	4 337
4. Domkyrkopastoratet	4 198
5. Örgryte pastorat	3 800
6. Backa pastorat	3 207
7. Västra Frölunda pastorat	2 551
8. Torslanda-Björlanda församling	1 673
9. Askims församling	<u>1 033</u>
Totalt:	30 311

Precisering av brott mot KO

A. 2 kap 1 §: "Församlingen är det lokala pastorala området. Församlingens grundläggande uppgift är att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. Församlingen har ansvar för den kyrkliga verksamheten för alla som vistas i församlingen."

- Det är tydligt att ni har bestämt att ni inte längre vill nå ut till alla. Ni har tvärt slutat att i samarbete ansvara för den grundläggande uppgiften för era finsktalande, även om finska gudstjänster och andra aktiviteter varit välbesökta och väldigt många sjuka och äldre har fått hjälp av diakonala insatser på finska i alla Göteborgs församlingar. Missionering bland finsktalande har också upphört, vilket strider mot denna paragraf.

B. 36 kap 7 §: "Kyrkliga organ ska i vissa fall ta emot och besvara skriftliga framställningar på finska, meänkieli respektive samiska. Skyldigheten enligt första stycket gäller skriftliga framställningar från personer bosatta inom något av de förvaltningsområden som anges i 6 § i lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk och på det minoritetsspråk som förvaltningsområdet

avser. Det ärende som framställningen gäller ska avse den person som gör denna eller på vilkens uppdrag den görs. (SvKB 2010:6)”

- Göteborgs kommun tillhör statens finska förvaltningsområde och därmed har alla kyrkliga organ där (församlingar, pastorat, stift) skyldigheten att ha en finskkunnig kontaktperson för konversation på finska t.ex. via e-post med församlings/pastorats/stiftsbor. Om detta ska ni kommunicera på finska.
- C. 57 kap 5 § 2: ”I det pastorala programmet ska även behandlas dels församlingens verksamhet på de andra språk än svenska som behöver användas för att församlingen ska kunna fullgöra sin grundläggande uppgift dels barnets perspektiv utifrån en barnkonsekvensanalys.”
- Vi förmodar att ni inte har analyserat er finsktalande nationella minoritet för att kunna fullgöra er grundläggande uppgift gentemot dem – t.ex. antal, vilka aktiviteter de har kunnat delta i genom den gemensamma finska verksamheten, ev. finska föreningar hos er, finska behov inom ert område (t.ex. besök på äldreboenden). Angående barnkonsekvensanalys: se punkt D.

Precisering av brott mot Barnkonventionen (lag 2018:1197 om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter)

- D. Artikel 30: ”Barn som tillhör etniska, religiösa eller språkliga minoriteter, eller som tillhör ett urfolk, har rätt till sitt språk, sin kultur och sin religion.”
- Denna artikel talar för sig själv. Alla församlingar och pastorat i Göteborg borde se till att finsktalande barn får möjlighet till trosutövning och kristen undervisning på sitt nationella minoritetsspråk eftersom gruppen totalt sett är så stor. Enklast sker det genom samarbete med andra församlingar och pastorat såsom t.o.m. 2022.
  - Carl Johans pastorat undantas här p.g.a. den finska musiklekskolan.

Precisering av brott mot Minoritetslagen (lag 2009:724 om nationella minoriteter och minoritetsspråk)

- E. 8 §: ”Enskilda har rätt att använda finska, meänkieli respektive samiska vid sina muntliga och skriftliga kontakter med en förvaltningsmyndighet vars geografiska verksamhetsområde helt eller delvis sammanfaller med minoritetsspråkets förvaltningsområde. Detta gäller i ärenden i vilka den enskilde är part eller ställföreträdare för part, om ärendet har anknytning till förvaltningsområdet. Om den enskilde använder finska, meänkieli eller samiska i ett sådant ärende, är myndigheten skyldig att ge muntligt svar på samma språk. Enskilda som saknar juridiskt biträde har dessutom rätt att på begäran få en skriftlig översättning av beslut och beslutsmotivering i ärendet på finska, meänkieli respektive samiska. Myndigheten ska även i övrigt sträva efter att bemöta de enskilda på dessa språk.”
- Vi anser att vigsel och begravningsverksamhet är myndighetsutövning. Församlingar och pastorat i Göteborg – som tillhör finska förvaltningsområdet – bör ha finsktalande medarbetare (lämpligast präster) för samtal på finska om vigsel & begravning och aktivt erbjuda dem på finska. Ingen kyrklig enhet i Göteborg kommunicerar om denna möjlighet på sina webbsidor – inte ens Backa och Nylöse pastorat vilka båda har en finskkunnig präst.

Brutet löfte om kommunikation på finska

- F. Löftet som Göteborgs kyrkoherdar gav genom dåvarande kyrkoherde i Nylöse Maria Ottensten i *Kyrkans Tidning* 2023-02-28 har fortfarande inte infriats: ”Vi eftersträvar att kommunikationen om den kyrkliga verksamheten på finska ska vara lättillgänglig och finnas både samlat och lokalt i pastoraten/församlingarna.”

- Fakta: Gemensamma sverigefinska verksamhetens Facebook-konto har tagits bort. Den följdes aktivt av ca. 400 engagerade.
- Fakta: Gemensamma sverigefinska webbsidan har inte uppdaterats efter januari 2023. I stället finns föråldrade och missvisande uppgifter (t.ex. vårens lista över några "gudstjänster på finska" vilka i verkligheten firades tvåspråkigt – inte alls samma sak).
- Fakta: Nylöse pastorat har en stående annons på sin webbsida om tvåspråkiga gudstjänster (2 gånger per termin) men inga mer upplysningar om något finskt.
- Fakta: Backa pastorat har lite information på sin webbsida men det mesta är på svenska, och det är svårt att hitta, särskilt för personer som inte förstår svenska.
- Fakta: Övriga enheter har inga texter på sina webbsidor om finskt utbud. Undantaget utgörs av kalenderfunktionen i Backa, Carl Johan och Nylöse, men få i målgruppen känner till funktionen och vet vilka svenska termer de ska använda (t.ex. "mässa") och vilken pastorats kalender/webbsida de ska leta i.
- Två exempel på vad kommunikationsproblematiken lett till: Det har delats ut papperslistor till några gudstjänstdeltagare med datum, tider och platser för kommande gudstjänster. Dessa har förstås inte varit tillgängliga för alla. I adventstid frågar finsktalande göteborgare varandra i sverigefinska Facebook-grupper om någon har upplysningar om finska advents- och julevenemang – med negativa emojis.

Slutord

Alla ovan nämnda brott mot lagar och Kyrkoordningen gäller fr.o.m. 2023-01-01. Innan dess fungerade allt utmärkt genom det finska arbetslaget, den finsktalande verksamheten och dess mångsidiga kommunikativa insatser.

Vi ber varken om bidrag till välgörenhet eller om pengar till integrationsprojekt. Vi talar om kyrkans kärnverksamhet på det stora nationella minoritetsspråket finska. Det är inte svårt att organisera. Medel finns: ta en del från de 40 miljoner kronor som stadens sverigefinnar årligen betalar i kyrkoavgift. Om så inte sker för att återuppbygga den gemensamma finskspråkiga församlingsverksamheten i Göteborg bör Svenska kyrkan sätta igång en sannings- och försoningskommission i Göteborg.

Vi avslutar med Missionsbefallningen vilken är det ultimata rättesnöret i detta ärende. Vi tänker då särskilt på det sverigefinska minoritetsfolket i Göteborg:

*"Gå därför ut och gör **alla folk** till lärjungar: döp dem i Faderns och Sonens och den heliga Andens namn och lär dem att hålla alla de bud jag har gett er." (Matt 28:19-20)*

Vi önskar respons till trohoppkarlekfinska@gmail.com före den 15 januari 2024.

Göteborg 13 december 2023

Merja Heed

Timo Lyyra

å vägnar av

sverigefinska kyrkliga nätverket Kyrkans Ödmjuka/Kirkon nöyrät